

Hanki itsellesi oma hammaslääkäri

Suomessa on noin 4 700 työikäistä hammaslääkärinä, yksi 1 100 asukasta kohden. Ylivoimainen valtaosa heistä tekee työtään potilaiden parissa kantaen vastuun siitä, että suomalaisten suut pysyvät terveinä ja toimintakuntoisina. Vaikka erikoishammaslääkärit jätettäisiin näistä laskuista pois, on joukkoa silti riittävästi siihen, että jokaiselle kansalaisille voisi olla ihan oma hammaslääkäri. Mutta onko se tavoittelemisen arvoinen asia?

Päätoimittaja, syöpälääkäri Päivi Hietanen kuvaa pysyvien hoitosuhteiden etuja erikoissairaanhoidon kannalta Lääkärilehden pääkirjoituksessa 6.6. seuraavasti: "Pohjoismaisessa erikoissairaanhoidossa on erikoinen piirre: potilaalla ei ole hoidosta pitkäjärjenteisesti vastaavaa lääkäriä. Pitkäaikaisesti yliopistosairaalassa käyvä tapaa hoitonsa aikana kymmeniä lääkäreitä. Potilas ehtii hämmentyä monen monta kertaa ristiriitaisesta informaatiosta, jota hän eri työntekijöiltä saa. Potilaat puhuvat tästä ongelmasta usein ja yrittävät pitää inhimillisten lääkäreiden takinhelmoista kiinni keinolla millä hyvänsä, kukin ja kakuin. Vuorovaikutuksen taidon parhaiten osaavat potilaat onnistuvatkin yleensä tutustumaan lääkäriin, jonka puoleen he kääntyvät hädän hetkellä, mutta miten käy muiden? Pysyvästi hoidosta vastaava lääkäri parantaisi monen vakavasti sairaan potilaan hoidon laatua enemmän kuin mikään muu toimenpide. Tutkimustietoaikin aiheesta löytyy runsaasti."

On selvää, että samat lainalaisuudet toimivat myös perusterveydenhuollossa, ja terveyskeskusten lääkäreistä onkin tehty väestövastuulääkäreitä. Suun terveydenhuollossa on voitu tällä kohdin suoristaa ryhtiä ja todeta, että me olemme soveltaneet pysyvien hoitosuhteiden strategiaa jo vuosikymmeniä. Kun parhaillaan niin paikallisesti kuin valtakunnallisestikin mietitään suun terveydenhuollon järjestelyjä, on syytä pitää mielessä mitä menetetään, jos rakennetaan järjestelmiä, joissa potilaan hammaslääkäri eri hoitajaksojen välillä todennäköisemmin vaihtuu kuin pysyy.

Potilaan oma hammaslääkäri pystyy parhaiten pysymään kartalla ja tietämään, mistä ollaan tulossa ja minne menossa. Suussa ja purentaelimessä tapahtuu vuosien ja vuosikymmenten aikana jatkuvasti muutoksia. Kaikkiin niistä ei tarvitse reagoida, mutta niistä ei uusi, potilaan ensimmäistä kertaa tapaava, hammaslääkäri voi aina tietää. Hammaslääkärin vaihtumisen myötä kasvaa myös toimenpiteiden määrä — ja kustannukset. Uudelta hammaslääkäriltä

kuluu lisäksi aikaa, kun hän perehtyy potilaaseen ja tämän ongelmiin. Tämänkin päälle voidaan liimata hintalappu. Toistaiseksi mikään keinotekoinen, jota joudumme ihmisten suihin laittamaan, ei vedä vertoja terveelle omalle kudokselle. Tehdyt rakenteet vaativat yleensä seurantaa ja huoltoa. Onkin tärkeää, että hammaslääkäri pääsee näkemään omia hoitojaan vielä vuosien kuluttua ja samalla itse kehittymään — laadunhallintaa sanan täydessä merkityksessä. Hoitosuhde on myös muuta kuin teknisten rakenteiden kestävyuden seurantaa. Se on vuorovaikutusta ja antaa hammaslääkärille muutakin kuin rahallisen ansion tehdystä työstä. Tuttujen potilaiden osoittama kiitollisuus auttaa jaksamaan välillä raskaassakin kliinisessä työssä. Tämä pätee niin yksityisellä kuin kunnallisella sektorilla toimiviin hammaslääkäreihin.

Päivi Hietanen pohtii asiaa myös palvelujärjestelmän kannalta: "Uskon, että jos julkinen terveydenhuolto kilpailisi potilaista, olisi vastuulääkärijärjestelmä toteutettu jo kauan sitten. Vain organisaatiokeskeisessä toiminnassa tämä asia voidaan jättää huomioimatta. Asiakslähtöisessä palvelujärjestelmässä hoidosta vastaa joku, jonka valintaan potilaan on mahdollista vaikuttaa. Tänään tämä laatu-tekijä on yksityisen terveydenhuollon ja uskomuslääketieteen vahva valtti."

Jyväskylän terveyskeskuksessa viime talvena tehdyssä asiakaskyselyssä yli 80 prosenttia vastanneista piti tärkeänä sitä, että voi olla saman hammaslääkärin hoidossa. Yksityisessä hoidossa käyneiden kohdalla tuo luku todennäköisesti on vielä suurempi.

Tosiasiat hammashoidon hyvästä organisoinnista ovat siis tiedossa. Poliittisilta päättäjiltä ja virkamiehiltä vaaditaan nyt taitoa rakentaa sellaiset pelisäännöt, että ne tukevat potilaiden mahdollisuutta saada halutessaan itselleen oma hammaslääkäri.

MATTI PÖYRY